

ТМ	Г. XXXVII	Бр. 2	Стр. 1043-1045	Ниш	април - јун	2013.
----	-----------	-------	----------------	-----	-------------	-------

Prikaz
 Primljeno: 03. 06. 2013.

Vesna Miltojević

O OBRAZOVANJU IZ DRUGOG UGLA*

Bezmalopetnaest godina Jasmina (Ivanov) Petrović bavi se problemima obrazovanja kod nas, od obrazovne strukture stanovništva na prostorima bivše Jugoslavije i sadašnje Srbije, do istraživanja i propitivanja tema koje se nalaze u žiži interesovanja poslednjih godina, obrazovanja osoba sa invaliditetom. Deo nalaza izložila je u studiji *Ogledi o obrazovanju u Srbiji: pogled na skrajnuta pitanja*, za koju sama autorka navodi u Predgovoru, čini se isuviše skromno, da predstavlja, „mali prilog aktuelnoj diskusiji o stanju, problemima i perspektivi“ (str. 12) obrazovanja u nas. Zahvaljujući zavidnom teorijskom i metodološkom znanju, autorka je osim prezentovanja rezultata sopstvenih istraživanja, pokrenula brojna pitanja koja su nedovoljno istraživana u sociologiji obrazovanja.

Na 135 stranica sagledana su i pokrenuta pitanja obrazovnog sistema i obrazovanja u Srbiji. Osim teksta koji je podeljen u sedam celina, studija sadrži i Predgovor, Sažetak na engleskom i srpskom, Literaturu i Registar ličnih imena.

U prvoj celini *Obrazovanje u Srbiji: pogled na „goruće“ probleme*, autorka skreće pažnju na povezanost obrazovanja i obrazovne strukture stanovništva i društvenog razvoja. Pritom, imajući u vidu studije Atkinsona, Petovara, Saracena i drugih, dovodi u vezu obrazovanost populacije, socijalnu isključenost i siromaštvo (str. 15). Na osnovu analize podataka o stepenu obrazovanja stanovnika Srbije, zaključuje da su u Srbiji prisutne socijalne, etničke i rodne nejednakosti u obrazovanju i ukazuje na neophodnost iznalaženja puteva za njihovo ublažavanje (str. 16–22). Problem nejednakosti u obrazovanju dovodi u vezu i sa kvalitetom obrazovanja, čemu su posvećene naredne stranice studije. U razmatranjima o kvalitetu obrazovanja posebna pažnja posvećena je visokoškolskom obrazovanju i prelasku na bolonjski sistem studiranja (str. 22–25). Kritički analizirajući zakonsku regulativu i posledice tekuće reforme, zalaže se za uspostavljanje jasnijih kriterijuma kvaliteta u obrazovanju, uz uvažavanje značajnih dimenzija obrazovanja: „individualne, koja podrazumeva suštinski benefit pojedinca koji učeći neguje svoj duh i izrasta u autonomnu, odgovornu, znanjima oplemenjenu individuu i društvene, za koju je osposobljen pojedinac, opremljen znanjima po meri ekonomije i ostalih sfera ukupne društve-

---

vmiltojevic@yahoo.com

* Јасмина Петровић. (2012). *Огледи о образовању у Србији: поглед на скрајнута питања*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 159 стр.

ne (re)produkcije konkretnog društva merodavni kriterijum kvalitetnog obrazovanja“ (str. 24). Jedan od pokazatelja kvaliteta obrazovnog procesa je, prema mišljenju autorke, usaglašenost obrazovanja sa potrebama društva za određenim profilom. U tom smislu, ukazuje na osetljivost određenih nivoa obrazovanja za određenim kadrovima, ali i na opasnosti, s obzirom na trenutnu situaciju, te smatra da će u Srbiji „teško biti obezbeđeni strukturni uslovi za angažovanje kako lica sa „starim“ kvalifikacijama tako i novoprodukovanih profila“ (str. 26). Istovremeno, ukazuje na odnos decentralizacija obrazovanja – demokratizacija obrazovnog sistema – kompatibilnost ishoda obrazovanja sa potrebama lokalne/regionalne zajednice (str. 27–30). Celina se završava razmatranjima uzroka nasilja u školama i vaspitno-obrazovnim izazovima pred koje se stavljaju obrazovne institucije u periodu zalaganja za ukidanje autoritarnog obrasca ponašanja (str. 30–33).

Prepoznajući značaj i informativnu ulogu medija, u drugoj celini, *Medijska slika obrazovanja u Srbiji*, bavi se medijskim prezentovanjem problema u obrazovnom sistemu (str. 35–57). Na osnovu kvantitativne i kvalitativne analize sadržaja objavljenih tekstova u dnevnim novinama „Politika“, „Večernje novosti“ i „Danas“ o obrazovanju, donosi zaključke o obrascima medijskog govora o obrazovanju, kao veoma značajnom društvenom podsistemu, i zaključuje da su „problemi obrazovanja u štampanim medijima u Srbiji tretirani kao teme od umerenog značaja za čitalačku publiku“ (str. 138).

Treći deo teksta bavi se često zanemarivanim pitanjem od strane sociologa kod nas, odnosom obrazovanja i socijalne isključenosti. Osvrćući se na različite teorijske diskurse o socijalnoj isključenosti, u delu studije pod naslovom *Obrazovanje i socijalna isključenost*, polazeći od socijalno-klasne nejednakosti u obrazovanju čini osvrt i na različite metodologije merenja socijalne isključenosti i ukazuje da usvojeni indikatori „ne ukazuju na postojanje parametra koji bi izražavao još jednu vrlo važnu dimenziju socijalne isključenosti u obrazovanju – međugeneracijsku transmisiju neobrazovanosti“ (str. 68). U zaključnim razmatranjima ovog dela, ukazuje se na neophodnost izučavanja i drugih obeležja koja utiču na dostupnost obrazovanja, te se u naredne dve celine razmatra pismenost i obrazovna struktura pograničnih opština Srbije i obrazovne potrebe i postignuća osoba sa invaliditetom.

Pismenost i obrazovna struktura stanovništva pograničnih opština Istočne i Jugoistočne Srbije: potencijal razvoja ili faktor socijalne isključenosti, sadrži analizu obrazovne strukture stanovništva (str. 71–90), uz zaključak da je nepismenost izraženija na ovim prostorima i veća od republičkog proseka, što uz ostale socijalne i ekonomske okolnosti povećava „rizik od socijalne isključenosti po stanovništvo“ (str. 90). Pritom se ukazuje na neophodnost istraživanja obrazovne infrastrukture na ovim područjima, kao jednog od uzroka trenutnog stanja.

Prateći svoju osnovnu tezu o odnosu obrazovanja i socijalne isključenosti u petoj celini „Mi“ i „Oni“ u obrazovnim institucijama (str. 91–112), autorka ukazuje na raskorak između usvojenih standarda prava lica sa invaliditetom i realizacije tih prava. Posebno se skreće pažnja na pozitivne i negativne posledice uključivanja po svaku cenu dece sa višestrukim invaliditetom u redovno školovanje i iznose nalazi rezultata dobijenih dubinskim intervjuom tridesetoro ispitanika, osoba sa invaliditetom. Prema mišljenju autorke, „u Srbiji ni izbliza

nisu stvoreni uslovi za socijalnu integraciju i inkluziju ove društvene grupe“ (str. 110).

Poslednje dve celine posvećene su reformama u obrazovanju. Posebnu pažnju autorka je posvetila obrazovanju stručnjaka u oblasti socijalne zaštite, jedne važne profesije u savremenom društvu. Polazeći od teze da je u savremenom društvu sve veća i učestalija potreba za „bolje osmišljenim intervencijama u oblasti socijalne politike“, u odeljku *Obrazovanje i promene: konkretizacija na primeru obrazovanja stručnjaka u oblasti socijalne zaštite*, ...ukazuje na promene u standardima za obrazovanje socijalnih radnika u svetlu reforme sistema socijalne zaštite u Srbiji (str. 113–125). U zaključku, a na osnovu analize savremene literature posvećene pitanjima socijalnog rada i socijalne politike i određenih dokumenata, zalaže se za unapređenje teorijskog znanja i metodoloških dostignuća kao dobar način za „kvalitativni skok u obrazovanju podmlatka za rad u ovoj nesumnjivo vanredno važnoj profesiji u savremenom društvu“ (str. 124).

Studija se završava tekstem *Reforma obrazovanja u Srbiji: stanje i perspektive* (125–137), u kome se na sažet način ukazuje na protivurečnosti reforme obrazovanja i konstatuje da su ovaj proces „obeležili brojni diskontinuiteti, kako u oblasti kreiranja obrazovne politike, tako i u sklopu konkretnih promena obrazovne prakse“ (str. 135) promišljanjima reforme obrazovanja kod nas.

Pokrenuta pitanja i ponuđeni odgovori interesantni su ne samo za naučnu i stručnu javnost, jer su podsticajni za dalja istraživanja, već i za širu javnost, te studija može biti od koristi kako studentima, tako i sociolozima obrazovanja i svima koji se u svom radu bave ovom važnom delatnošću.